

Bài 3. NGUỒN GỐC LOÀI NGƯỜI

Học xong bài này, em sẽ:

- Giới thiệu được sơ lược quá trình tiến hoá từ vượn người thành người trên Trái Đất.
- Xác định được những dấu tích của Người tối cổ ở Đông Nam Á.
- Kể được tên những địa điểm tìm thấy dấu tích của Người tối cổ ở Việt Nam.

Năm 1978, các nhà khảo cổ học đã phát hiện tại La-e-tô-li của Tan-da-ni-a (thuộc Đông Phi) các dấu chân người để lại trên tro bụi của núi lửa, có niên đại khoảng 3,7 triệu năm. Những dấu vết đặc biệt này được các nhà khoa học đặt tên là “Dấu chân vĩ đại châu Phi”.

Đây là một trong những dấu tích về sự xuất hiện đầu tiên của con người trên Trái Đất. Vậy quá trình tiến hoá của loài người đã diễn ra như thế nào? Trên lãnh thổ Việt Nam và khu vực Đông Nam Á, dấu tích của Người tối cổ được tìm thấy ở những đâu?

1. Quá trình tiến hoá từ vượn người thành người

Con người đã trải qua quá trình tiến hoá hàng triệu năm. Những dấu tích xương hoá thạch cổ xưa nhất được tìm thấy ở nhiều nơi trên thế giới như Đông Phi, Đông Nam Á, Đông Bắc Á,...

Vượn người

- Khoảng 5 – 6 triệu năm trước.
- Có thể đi bằng hai chi sau.
- Thể tích hộp sọ trung bình: 400 cm³.

Người tối cổ

- Khoảng 4 triệu năm trước.
- Hoàn toàn đi đứng bằng hai chân.
- Thể tích hộp sọ trung bình: từ 650 cm³ đến 1 200 cm³.

Người tinh khôn

- Khoảng 150 000 năm trước.
- Hình dáng, cấu tạo cơ thể cơ bản giống người ngày nay, còn được gọi là “Người hiện đại”.
- Thể tích hộp sọ trung bình: khoảng 1 400 cm³.

Hình 3.1. Các dạng người trong quá trình tiến hoá

Hình 3.2. Bộ xương phục chế
"Người Nê-an-đéc-tan"

Năm 1856, tại thung lũng Nê-an-đéc-tan (Đức), một giáo viên địa phương tìm thấy trong đồng đất sét một số mẫu xương và cho rằng đó là xương của người cổ hoá thạch. Ba mươi năm sau, các nhà khảo cổ học mới chứng minh đây là hoá thạch của người nguyên thủy có niên đại khoảng 100 000 năm trước và đặt tên là "Người Nê-an-đéc-tan".

Hình 3.3. Bộ xương hoá thạch "Cô gái Lu-cy"

Năm 1974, tại Ê-ti-ô-pi-a (thuộc Đông Phi), các nhà khảo cổ học đã phát hiện khoảng 40 % bộ xương hoá thạch của một người phụ nữ, có niên đại khoảng 3,2 triệu năm trước và đặt tên là "Cô gái Lu-cy".

? – Quan sát hình 3.1 và cho biết quá trình tiến hoá từ vượn người thành người trên Trái Đất đã diễn ra như thế nào. Nêu đặc điểm tiến hoá về cấu tạo cơ thể của vượn người, Người tối cổ, Người tinh khôn.

– Những phát hiện khảo cổ về "Người Nê-an-đéc-tan" (hình 3.2), "Cô gái Lu-cy" (hình 3.3) có ý nghĩa như thế nào trong việc giải thích nguồn gốc và quá trình tiến hoá của loài người?

2. Dấu tích của Người tối cổ ở Đông Nam Á

Cuối thế kỉ XIX, trên đảo Gia-va (In-đô-nê-xi-a), các nhà khảo cổ học đã phát hiện được một số mẫu xương hoá thạch của Người tối cổ có niên đại khoảng 2 triệu năm trước và đặt tên là "Người Gia-va". Bên cạnh đó, ở nhiều nơi khác trong khu vực Đông Nam Á, nhiều di cốt hoá thạch, di chỉ đồ đá gắn với giai đoạn Người tối cổ cũng được tìm thấy.

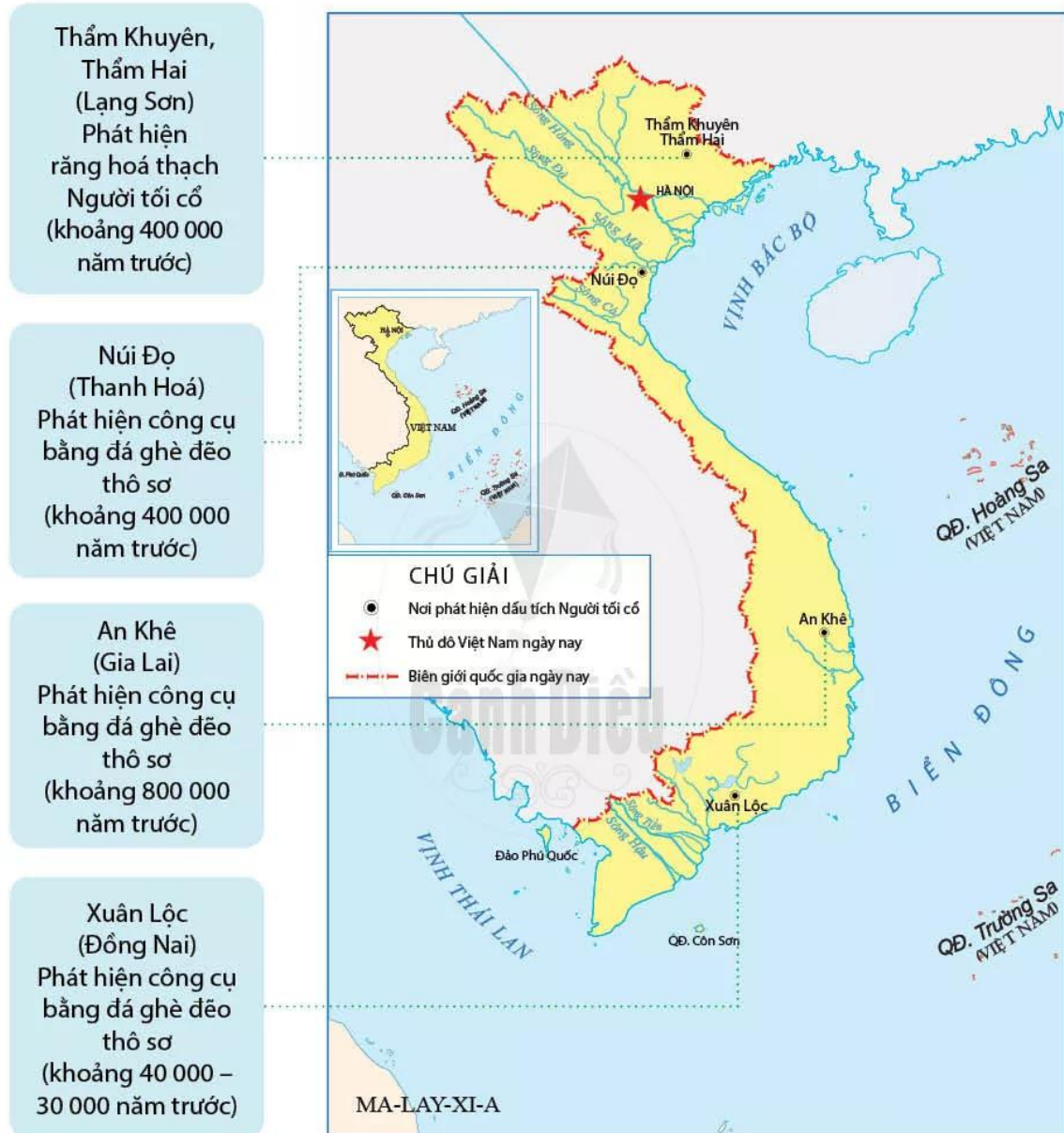
Bảng các dấu tích Người tối cổ ở Đông Nam Á

Hiện vật	Nơi tìm thấy
1. Di cốt hoá thạch	Pôn-a-ung (Mi-an-ma)
	Gia-va (In-đô-nê-xi-a)
	Sa-ra-wak (Ma-lay-xi-a)
	Thăm Khuyển, Thăm Hai (Việt Nam)
2. Di chỉ đồ đá	A-ny-át (Mi-an-ma)
	Lang Spi-an (Cam-pu-chia)
	Kô-ta Tham-pan (Ma-lay-xi-a)
	An Khê, Núi Đọ, Xuân Lộc (Việt Nam)

? Hãy cho biết những dấu tích của Người tối cổ ở Đông Nam Á.

3. Dấu tích của Người tối cổ ở Việt Nam

Tại Việt Nam, những dấu tích của Người tối cổ được phát hiện có niên đại sớm nhất từ khoảng 800 000 năm trước.

Hình 3.4. Lược đồ một số di chỉ khảo cổ gắn với dấu tích của Người tối cổ ở Việt Nam

Quan sát lược đồ hình 3.4, hãy:

- Nêu một số dấu tích của Người tối cổ ở Việt Nam.
- Nhận xét về phạm vi phân bố của các dấu tích Người tối cổ ở Việt Nam.

1. Em hãy tóm tắt quá trình tiến hoá từ vượn người thành người trên Trái Đất.
2. Căn cứ vào những thông tin khảo cổ nào để khẳng định rằng, khu vực Đông Nam Á (trong đó có Việt Nam) là một trong những nơi con người xuất hiện từ sớm?
3. Lấy chủ đề về những chiếc rìu đá đầu tiên của nhân loại (hình 3.5 và hình 3.6), hãy phát biểu cảm nghĩ của em về óc sáng tạo, tinh thần lao động cần mẫn, kiên trì của Người tối cổ.

Hình 3.5. Rìu đá A-sơ-lin
(Pháp, khoảng 1,8 triệu năm trước)

Hình 3.6. Rìu đá An Khê
(Việt Nam, khoảng 800 000 năm trước)